

SCHICHT-szappan

(„Szarvas“ vagy „Kules“-szappan).

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan. Ment mindennemű káros alkatrészekről.

Mindenütt kapható.

11149

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht“ névvel és a „Szarvas“ vagy a „Kules“ védjeggyel legyen ellátva.

5 frtért
szétkald utánvét mellett az Orsz. Postóruház Budapest, Rottenbiller-u. 4B. 1. emelet.
egy férfifűtőnyre 3 méter finom fekete, sötétkék, szürke vagy barna angol gyapjuszövetet.

Amputáltak!

A Keleti-féle műlábak és műkezek a legjobbak és legtekintélyesebbek!

A csont megsebesülése ki van zárva!
Elegáns és könnyű járás!
Több évi jóállás!!!

10956

Keleti J. orthopédiai műintézete jóállás és legolcsóbb gyári árak mellett készít a legtekintélyesebb techn. kivitelben.

Műlábak és műkezeket
Ferdenőttek részére műfűzőket, egyenestartókat, járő és támogépéket stb. a chirurgia legmodernebb elvei szerint. Kévéshé vagyonosak nagy árendmérényben részesülnek.
Betegtoló kocsik rokkantak és lábadozók számára gyári árak mellett, nagy választékban!

Képesárjegyeket ingyen és bérmentve küld
KELETI J. orvosi műszergyár
Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17. szám,

GERMANDRÉE
PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN ÉS TABLETTÁKBAN
Francia szabadalom. A szépség útja, ideális illattal feltöltött liliom, gesztenye és díszkrét. A Germandrée az arcbőrnek egészséges és bűz-szt. ad.
1900 évi Párisi Világkiállítás: **ARANYÉREM**
MIGNOT-BOUCHER, 49, Rue Vivienne, PARIS.

BELICZAY BÉLA

mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő
Budapest, VII., Csányi-utca 3.
(Saját házában.) 11431

Raktárában kapható saját készítményű finom mézeskalács, fehér és díszített viaszgyertya, méz, fehér és sárga viasz, legjobb minőségű viaszmasz kicsinyben
Telefon 29-05. és nagyban. Telefon 29-05.

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztrák-magyar, román kir. és horvát fejedelmi szállító, körgyógyszerész Bécs melletti Korneuburgban.

KWIZDA féle Restitutions-fluid
csász. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő- és művelésű, haak me-revségénél stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat.

Kwizda-féle Restitutions fluid
csak a mellékelt védjeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve Főrak-tár Török József gyógyszert., Budapest, Király-u. 12., Andrassy-ut 26.

frt 1.50
Roskopf-rendszer
frt 1.50
Svájci Roskopf-rendszer
Arany-dobblé (aranyhoz hasonló) 2.25
Roskopf-patent 3.50
Ezüst remont. órák 3.-
Kettős fedéllel 4.-
Három erős fedéllel 5.-
Omega-précis órák 8.50
Maximeter-órák 9.-
Schaffhauser órák 18.-
Ezüst páncélláncok 1.-
14 kar. arany páncéllánc 10.-
14 kar. arany órák 8.-
14 kar. arany gyűrűk 2.-

Verseny-ébresztő 19 cm. 1 frt.
Helios-ébresztő 1.50
Éjjeli világító 1.58
Kettős haranggal 2.-
Ingaórák, 71 cm. magasak 3.50
Toronyújszal 4.50
Zeneművel 3.50
Schwarzgwaldi kakukkal 2.50
3 évi írásheli jóállással. Szétkülönd utánvétellel. Meg nem felelőért hat hónapon belül a pénz visszakiutdik vagy kicserélésre megegyeztetik.

MAX BÖHNEL, óras
Wien, IV., Margarethenstr. 38.
Nagy (1000 képes) árjegyzék ingyen és bérmentve.

Csak „SICULIA“ névvel ellátott üvegek valódiak.
A Málnási „SICULIA“ forrás-víz
a sós savanyuvizek királya.
Sziklarétegeken átfurt ártézi-forrás.
A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gege, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmait ellen. Korányi, Kéty, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a MÁLNÁSI Siculia forrást a kontinens legdusabb természetes alkalis sós savanyuvizének minősítik. — Magyarországi főraktár:
Brázay Kálmán BUDAPEST, József-körút 37.
Kapható minden gyógyszertárban, drogna- és fűszerkereskedésben. TELEFON 39-46.

ALASSA
féle valódi angol ugorkatej gyors és bámulatos hatású szépítő-szer.

Senmi ártalmas anyagot nem tartalmaz 2-3-szori bekenés után tiszta fiatal arcuk lesz, szeplő, májfolk ráncok elmulnak és szépségüket megtarthatják, ápíthatják, növelhetik. Egy üveg ára 2 k.
Ugorka-Cremo 2 kor.
Főraktár: **Balassa Kornel** déli hely: **gyógyszertár, Budapest-Erzsébetfalva.**

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle
MARGIT-CREMET,
mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépít. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfolk, bőrtakák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy üveg elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.
Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógysz. Arad.** Budapesti főraktár: **Török József** gyógysz. Király-u. 12 és Andrassy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a **MELANOGENE** fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.

VASÁRNAPI UJSÁG
7. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ: HOITSY PÁL.
FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN.
BUDAPEST, FEBRUÁR 18.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.
Előfizetési feltételek: Egész évre 10 korona. A Világkrónika-val negyedévenként 10 fillérrel több. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona.
Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott vilájdíj is csatolandó.

A VÁROSLIGETI JÉGEN. — CSERNA KÁBOLY RAJZA.

A NEMZETI MÚZEUM ÚJ CORVIN-KÓDEKSZE.

Mikor a magyar nemzet nagy királya, Hunyadi Mátyás halála után sajnálatos közönséggel eltűnt, hogy világhírű könyvtára részben széthurcoltassék, részben a diadalmasan előnyomuló törökök zsákmányává váljék, ebben a hazában alig sejtette valaki, minő veszteség ért bennünket a fényes gyűjtemény elvesztével.

Mátyás könyvtáráról sokáig azt tartották, hogy csak egy pompakedvelő uralkodó fényűző hajlamának szülötte volt. Ez az állítás téves; a nagy király mélyen járó műveltségű férfi volt, s könyvtára nemcsak palotája fényének emelésére, hanem a királyi lelkiismeretességének kielégítésére szolgált és — a mi ebben a korban szinte példátlan — idegeneknek is nyitva állott, valóságosan nyilvános könyvtár számba ment.

Épen ezért, bár rövid ideig állt csak fenn, a könyvtár művelődésünkre nem maradt hatás nélkül. Gazdag főpapok a király példáján indulva nagy áldozatokkal gyűjtötték a szebbnél szebb kéziratokat, könyvkészítők, miniátorok a királyi könyvtár csodaszép példányain ismerkedtek meg a nyugati ízlés és művészet legszebb termékeivel, a kutató tudós és író ugyancsak ide nyitott be, ha a múlt idők kiváló szellemi műveit megismerni óhajtotta. A Mátyás halálával beállott szomorú változás valóságos szellemi kincstártól fosztott meg bennünket.

Most, négyszáz év után boldogok lennünk, ha elvesztett kincsünknek tizedrészét magunknak mondhatnók. Sajnos, Mátyás nemzetének kevés jutott a Corvina azon maradványából, a melyek a végső pusztulást elkerülték. A legtöbb darabot s a legszebbeket külföldi könyvesházak őrzik, — egy sem annyit, mint a bécsi udvari könyvtár, a mely büszkén hirdeti magáról, hogy a nagy magyar király gyűjteményeinek maradványaiból alapították. A mink van, az újabb időben került haza, kis kivétellel az egykori nagy ellenség, de már régtől fogva jó barát, a török szivességéből. Nagy ritkán, többnyire valamely tönkre ment olasz főúri családnak kótya-vetyére kerülő könyvtárával a piacra is jut egy-egy darab. Boldogok vagyunk, ha származását fel nem ismerik, s ára nem lépi túl a határt, a meddig elmehetünk mi is, a kiknek a nemzeti művelődés eszközeire és emlékeire oly szűkös adják az anyagi eszközöket. Eddig még szerencsénk volt. Mintegy két évtizeddel ezelőtt egy híres milánói könyvárus adott el Nemzeti Muzzeumunknak eg yigen fényesen miniatűr Corvin-kéziratot néhány ezer lirért, későn tudva meg, minő kincset adott ki kezéből. Ennek a darabnak ára, ma, a mikor az amerikai gyűjtők elképzelhetetlenül magas áron vásárolják össze az ó-világ műkincseit, ha igazi neve alatt kelne el, tizezrekre menne.

Még nagyobb szerencsével jutott egy főleg épen megmaradt remek kötése miatt becses Mátyás-féle kézirat az egy magyar könyvbarát. Ezt a kéziratot a véletlen egy berlini antikváriushoz sodorta, a ki ugyanúgy járt, mint olasz társa: nem ismerte fel rajta Mátyás czimerét. Árát — akkoriban még nem özlönlötték el Európát a sokdolláru amerikai maecénások — nem merté magasra szabni, mindössze néhány száz márkában szabta meg. Katalógusának rossz leírása daczára is felismerte az éles szemű magyar amateur, hogy minő kincsről van szó. Egy hamarjában elküldött táviratra, rövid pár napi izgatott várakozás után boldog tulajdonosa lett a pompás műdarabnak, a melyhez hasonlóval magán ember széles e hazában nem díseked-

hetik. Így került haza rövid időközben két Corvin-kódekszünk, aránylag csekély áldozat árán. Az utóbb említett kéziratot tulajdonosa néhány héttel ezelőtt átengedte a Nemzeti Múzeumnak s így ennek sorsa is biztosítva van. Ezzel együtt az ezen országos gyűjteményben őrzött kétszáz Mátyás-féle kódekszek száma tizenegyre emelkedett. Ez ugyan még nem sok, de a csekély számért némileg kárpótól bennünket az, hogy szépségre s becsre nézve elsőrendű darabok vannak benne.

A most szerzett kötet sem tartozik a közönségesebbek közé. Nincs olyan fényesen kifestve, mint a király megrendelésére Itáliában készült diszkéziratok, mégis becsesebb, mert első tulajdonosa nem kisebb ember volt, mint Mátyás nevelője, a későbbi nagynevelő, tudós esztergomi érsek: *Vitéz János*. A kódekszet valódi ereklyévé teszi, hogy lépten-nyomon e nagy férfi kezeirására bukkanunk benne; a mély tudás humanista olvasás közben folyvást javitgatta a másoló által elrontott részeket. Végére pedig — természetesen latin nyelven, e szavakat írta: *Istennek hála! Kijavítottam, a mennyire lehetett s megvégeztem. Szeben, szeptember 27-ikén, 1462. János*. E bejegyzésből azt is megállapíthatjuk, hogy Vitéz János a kötet javítását Mátyás havasalföldi hadjárata idején, mikor mint kancellár a csatamezőre is követte urát, a táborozás ezer fáradalma között végezte el.

Hogyan került a könyv aztán Mátyás király birtokába, a kinek mai fényes kötését köszönheti, s kiknek kezén ment át később, nem ismeretes. Régi mondás, hogy *a könyveknek is megvan a maguk sorsa*; bár Corvin Mátyás fényes könyvei végül mind erre a sorsra jutnának: kerülnének vissza legméltóbb helyükre, a magyar nemzet birtokába.

DALOK.

I.

A minap, hogy az alkonyat leszálta,
Becsapott egy denevér a szobámba,
Bár a földet kűnn is sötétség lepte,
Mégis nálam magát jobban érezte.

A mi neki legkedvesebb barátja,
Azt nálam a legjobban megtalálta:
Rom vagyok én, roskadozó, árva rom,
S minden éjnél sötétebb a bánatom!

II.

Sokszor eltűnökölök; vajjon ki lehetett,
A ki készítette a koporsót neked?
Kinek volt rá lelke, hogy így elgyötörje,
Hogy a szívetem így darabokra törje?

Azt a bús koporsót valami rossz ember
Robotolta össze, hideg, fásult kedvvel,
S mire se gondolva, semmit sem érezve
Adta ki kezéből, mikor elvégezte.

Mint mikor valaki, ablakához állva,
Könnyelműen kiló a vak éjszakába,
Nem törődve azzal: a golyó hol áll meg,
És szíven sebezve vajjon kit talál meg?

III.

A hol te most békével alszol,
Azt üzenik abból a faluból:
Beállott már ott a tél, fagyával,
S beszítálta sirodat havával.

Üzenhetik nekem azt százszor is,
Nem fogom én hinni még akkor is:
Fagyos hóba takarva hogy lehet
Az a forrón lobogó szeretet?

Nem lehet az, bizonynyal csalódnak,
Híre sínes ott fölötted a hónak:
Síródból, mi hó a más szemében,
Csak jószágod ragyog ki féhéren.

Pusztá szobámban
Mély, árva csend,
Lassan csak óram
Ingája leng.

IV.
Csendes ütemben
Nesz felém,
Mint halk eső a
Ház fedelén.

Talán nem is az
Óra ketyeg,
Csak sebzett szívem
Vére csepeg!

Jakab Ödön.

GYERE, ÜLJ LE MELLÉM...

Gyere, ülj le mellém
Kicsi feleség!...
Régi szép korunkra
Emlékszel-e még?
Sokszor ültünk együtt
Holdas estelen,
Szívünk csupa vágy volt,
Égő szerelem.

Hej, de jó asszony volt
A te jó anyád!
Ha dolga akadt benn,
Ritkán bizta rád;
Egy-egy boldog percze
Magunkra hagyott,
Biztaton nevettek
Főnt a csillagok...

AZ ÖREG SIRDOGÁL.

Rajz. — Irta Réthi Lajos.

Nemes Felsőszilvás községébe esteledtem és szállást kellett kérnem éjszakára. Vajdahunyad és Hátszeg közötti lankás hegy-ségben, egy jókora patak két menedékes oldalán, gyümölcsös kertek közt terjed el a jómódú község, melyben Duma, Csura, Drágota, Mákra, Noposa, Góla utódok osztoznak az ősi jusszon. A kertek fái közt legtöbb a szilva, a melyet nem ültet senki, hanem magról vagy gyökérről ugrik ősi idők óta. Ha ritkítanak, még többet terem; de erdőszerű sűrűségében is nagy a jövedelem-forrás.

Az országos névre emelkedett Noposa család onnan vette eredetét.

A többi nemes családból is voltak a vármegyei életben számot tevő emberek.

Néhai Góla Mózes táblabíró és Déva egykori polgármestere ismételve tette nekem ezt a kijelentést:

— Tudja meg, öcsém-uram, hogy csak az az ősi magyar név, a mely a betűvel végződik, mint a felsőszilvásiak.

Annak daczára ő maga is, habár magyar úrnak vallotta és tartotta magát, román nyelven írta verseit.

A többiek közül csak az tud magyarul, a ki iskolában megtanulja.

Erre megvan a hajlandóságuk és az alkalmuk is, mert két tanítósi állami iskola szervezetett számukra.

Ha nemzetiségük után kérdészködik az ember, azt felelik, hogy ők nem magyarok, nem is románok, hanem nemesek.

Ilyen sok van még Hunyadvármegye régi egyházi nemesei közt.

Nemzetes Noposa Ferencz uram azonban, a ki nemcsak névbéli rokonságot tartott a kegyelmes főudvarmesterrel, önérettel szokta hirdetni az iskolás gyermekek előtt és másutt, hogy: «Mi vagyunk a törzsök; a mi őseink tartották meg a hazát.»

A most nevekődő és magyarul megtanuló nemzedék önérettel hirdeti magát magyarnak.

Dr. Súlyom Fekete Ferencz, a kit idegorsvasztó betegséggé oly korán akasztott meg történetírói működésében, azt állította, hogy az ilyenek avar eredetűek.

Mikor Nagy-Károly császár összetörte az avarok birodalmát, eme «nemeseink» ősei behúzódtak ide s nem a vizek mentén és a térségeken foglalták birtokot, hanem a hegyek közt, hogy jobban védhessék magukat.

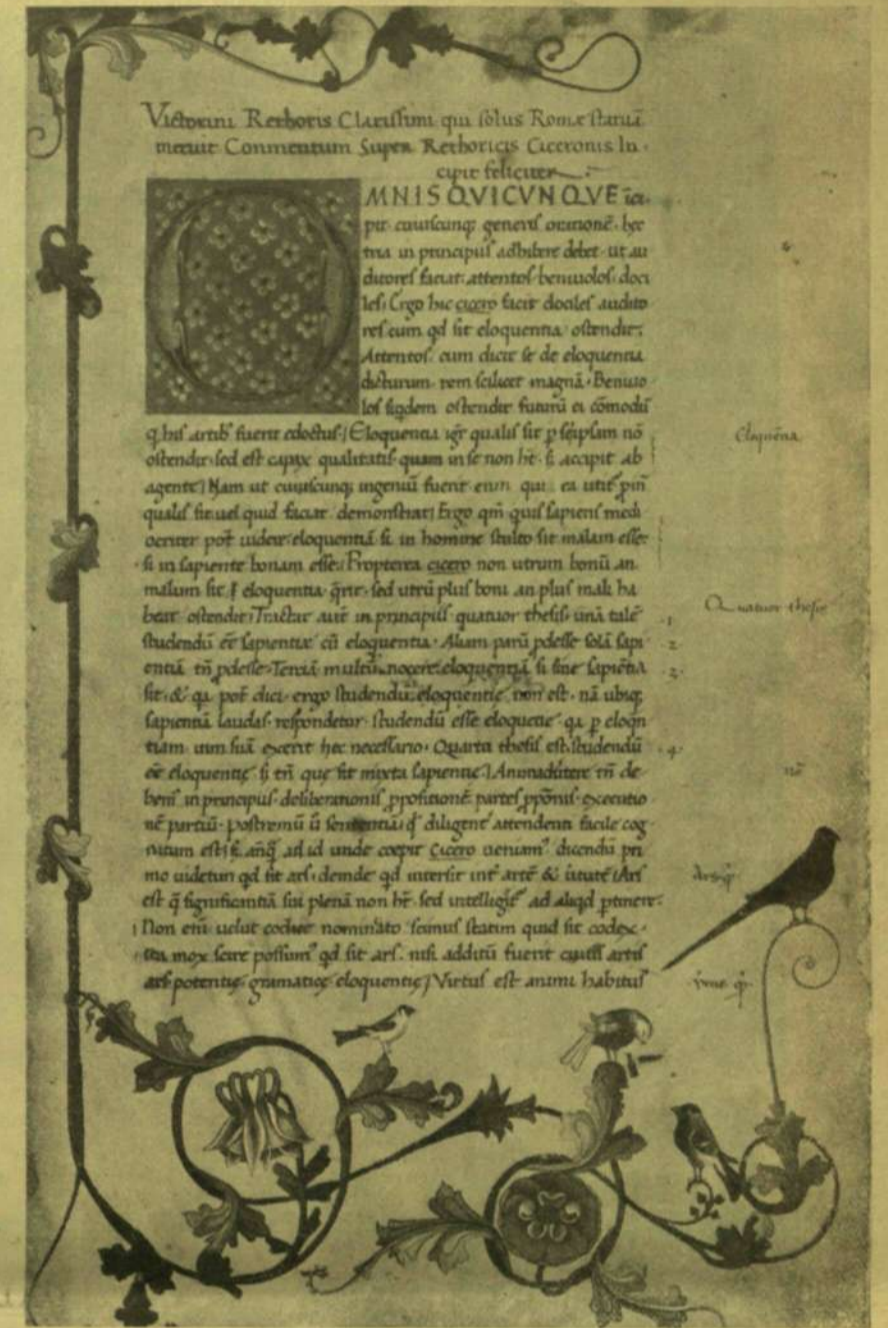
Szép, szalás emberek, a kik sokat tartanak eredetükre.

A kódeksz táblája.

A NEMZETI MÚZEUM ÚJ CORVIN-KÓDEKSZE.

A kódeksz czimlapja.

Aczélos búzajók terem és jó boruk. Góla Mózes azt is szerette mondani, hogy olyan bor az egész vármegyében nincs, mint az ő szilvási termése.

Van erdejök s vannak közösen birtokolt havasai is. Az élet első szükségleteire tartozó dolgokat otthon megkaphatják.

Csak közlekedési útakban szenvedtek és szenvednek még most is nagy hiányt, és a régi vármegyei felfogás maradt volna fenn közöttök, hogy jó út nem kell, mert azon bejöhét az idegen is, és megveszi, elviszi terményeinket.

Odajutni, vagy onnan kijutni akármelyik oldalon bordatörő, nyak-kockázató vállalat volt.

Egyik felől girbe-görbe patak köves medrén: másik felől hegyélen, hegyoldalon, süppedékes helyeken.

Ezért nem vállalkozhattam az éjszakai utazásra. Szállást kértem néhai Bucsí Párkás körjegyzőtől.

A mint ott beszélgettünk kettőn a gyorsan sötétedő alkonyban, eszembe jut és kérdem tőle, hogy hol van az öreg édesatyja. Elmosolyodva válaszolt, hogy ott sirdogál a kamarás lépcsőjén.

— Sirdogál? Az az öreg úr? Hát miért sirdogál?

— Egy fiú elvesztette a bicskát; azt siratja.

Bekértük a szobába a több mint 80 éves aggyasztánt. Ott aztán ő adta elé nagy veszteséget.

— Az a Péter, — mondá — már több nap óta nem fért a bőrében. Mindig nyughatatlan-kodott, hogy adjam oda a bicskomat csak egy felőrára. Bizony visszahozza. Nem adom — mondám, — mert eltörné, vagy elveszítenéd. Ha tilinkó kell, vagy vizipuska, vagy tarkapálcza, faragok neked, mint a többinek; de a

kerti szőlőt is azzal nyesegetem. Mit csinálnék én a bicsek nélkül?

Addig-addig eszenkedett és bizonykodott, hogy tegnap délelőtt mégis odaadtam. Ő aztán nem hozta vissza mostanig sem. Nem is jó felém. Az apja azt izente, hogy ne adtam volna oda, ha sajnálom.

Erre az öreg keservesen sóhajtott. — Ezért még nem kell úgy elbusulnia magát — mondám. — Bicsek még nagyon sok van a világon. Ime az én zsebemben is van egy. Ha elfogadja, örömet megajándékozom vele.

Az öreg szemérmeskedett elebb; de aztán unszólásomra átvette. Még szemüvegét is föl-tette, úgy vizsgálta éleit. Egyszer csak fölfe-dezte, hogy «superior» szó van belvéve. Erre ujjongani kezdett, hogy ez különös finomságú és értékű. Superior! — mondá — ez azt teszi, hogy felsőbb rendű a többinél.

De hát miként köszönhesse meg ő nekem ezt a páratlan értékű ajándékot?

Ha szeretem a szép éneket — mondá — énekel ő nekem olyan szépet, a milyent a mostani emberek nem is hallottak.

Elkezdette aztán énekelni Ovidius egyik elegiáját: «Cum subit illius tristissima noctis imago».

En nagyon figyeltem s biztosítottam, hogy igen szép. Ő pedig futta érzékenyen, egészen neki lelkesedve. Egyszer csak megakadt. Nem tudta, hogyan következik tovább. Meg-megismételte az utolsó sort, de az öreg emlékezet cserben hagyta.

En kisegítettem.

Magán kívül volt a csodálkozástól és az örömtől: hogy én is tudom ezt a szépet, a milyent most nem lehet hallani.

Áttért aztán Virgiliusra: «Arma, virumque cano». «Conticuere omnes». «Tytre tu patula».

Ott is kisegítettem, ha megakadt.

Az öreg bámulta tudásomat és felette megszeretett.

A fia közbeszólt, hogy ne fáraszson tovább; de ő nem engedett. Hiszen Horatiusból még nem is énekelte. Azok az ódák aztán igazi szépek!

«Integer vitae», «Jam satis terris nivis», «Te maris et terrae» és még sokat idézett föl öreg emlékezetének mohos üregéből. Egészen át volt szelleműve, fellelkesedve. Zárókéül még egy prédikáció részletét is elmondotta, a melyet ez előtt több, mint ötven esztendővel a maros-illyei legációra tanult volt be.

Éjfél felé járt az idő, mire lefeküdtünk.

És én sokáig azon hánykolódtam, hogy ime ez az öreg ember, a ki végig tanulta a tudós iskolákat és pedig nem közönséges sikerrel, mostan, 80 esztendősen korában egy 10—15 krajczáros zsebkész elvesztés tud sirdogálni, épen oly keservesen, mint Ovidius, mikor hazájából elűzték!

Oh, emberi lélek, milyen különböző mértékei és okai lehetnek a te megilletődésednek!

A NEVELŐNŐ.

Elbeszélés. — Irta Floriche.

Sápadtan, halálra fáradva bicegett fel a lépcsőn. Szemei körül sűrű ráncok támadtak, s hajdan aranyzóke haja kezdett ezüstszínt ölteni. Régi szépségének már csak romjai maradtak. Kőhészelve haladt kis lakása felé s bággyadtan ült le egy székre. Újra vége egy napnak s ezzel is rövidült az örökös kényszermunka ideje, melyre sorsa ítélte.

TÉLI KÉP A BUDAI VÁROSMAJORBÓL.

Ellen Brellon alig tizenöt éves korában került Oxfordból Budapestre. Egy tönkrement kereskedő árva volt, a ki a jólétebből zuhant le a nyomorba... De hát élni kellett és Ellen bátor szívvel nézett munka után. Egy közvetítő ügynökség révén egy budapesti leánynevelő-intézetbe került, ahol négy évet töltött. A kis tanítványok rajongtak a szelíd, esendes leányért, a kinek mindenik számára volt egy szives szava, nyájas mosolya.

Már-már kezdett sorsába belenyugodni, midőn egyszerre feloszlott az intézet s Ellen újra kenyér nélkül marad, ha kis tanítványai pártját nem fogják.

Rövidesen kapott jól díjazott lecke-órákat, s lassanként berendezhette két kis szobás lakását angol kényelemmel, francia koketteriával. És múltak az évek. Naponta tíz órát töltött fárasztó, unalmas munkában, de nem emyedt el soha, nem vesztette el bátor szívét, a mely pedig gyakran megdobogott — oh, nem az érzelmek ártjától, csak a keserves lépcsőjárásból.

Egész életében csak egyszer volt szerelmes, és ez az ő életének egyetlen verőfényes napugara. Egy idilli dal, melynek nincsen szava, de a melynek áriája most is a fülében cseng, azzal van tele a lelke, az melegíti a szívét...

A kis cselédeleány behozta a párolgó teát s kiszolgálta úrnőjét. Miss Ellen alig vette észre. Ábrándjaiba merülve nézte a kandalló tűzét, mint hamvad el ott talán azon erdő fája, melynek lombjai alatt hamuvá vált az ő minden reménye.

A pislogó lángnyelvek mintha boszorkánytáncot járnának a hasábokon és a vén leány lelkében feltámadnak a multak emlékei...

Tíz évvel ezelőtt történt.

A nyári szünidőkre egyik tanítványa, Velezdy Berta szülei meghívták, hogy jöjjön hozzájuk üdülni. A szegény tanítónőre nagyon ráfért egy kis pihenés, egy kis falusi levegő.

Velezdyéknél találkozott először az alig tizenhét éves — nála nyolcz évvel fiatalabb — Bánky Györggyel. A daliásan szép huszártiszt megjelenése új korszakot nyitott az angol lány életében. Eddig az élet keserves harcában a «struggle for life-ben» nem ért rá a járó-kelő emberekkel törődni.

Itt a falu szabad levegőjében volt ideje megfigyelni környezetét és az erdők rejtelmes susogása, a kismadarak csicsergő dala, a virágok illata felébresztették benne a szunnyadó érzelmeket.

Huszonhat éves volt s még nem tudta, hogy az élet princípiuma a szerelem s most elébe

HAZAFELÉ A VÁSÁRRÓL.

Balogh Rezső fényképe.

kerül egy deli levente, a kinek szemei folyton növekvő érdeklődéssel kísérik a karsú, szőke, idegen leányt és miss Ellen az első találkozás után rabja lett annak a két fekete szemnek.

Bánky sűrűn látogatta a Velezdyék kastélyát s nem sok idő telt bele, hogy megértse Ellen-vel érzelmeit.

A leány tudta, mikor érkezik a hadnagy s olyankor ott várta a parkot övező kis erdő szélén és mikor meglátta a Bánky fehér paripáját, a szive ujjongott örömeiben. Csak néhány szót válthattak, de az is üdvösség volt az ő hervadni készülő szívének.

Elhangzott a nagy szó, a vallomás is. Bánky leszállt lováról s kezét szorította a leánynyal és nem eresztette el. Forró, perzselő hangon beszélt:

— Ellen, tudja, hogy halálosan szeretem?

— Tudom, mint a hogy ön is tudja, hogy imádom.

A hadnagy közelebb lépett; szemeiből izzó, lángoló szenvedély tüze csapott ki:

— Légy az enyém!

— Ez az én mindennapi imádságom!

Bánky át akarta karolni, de Ellen szeliden kiskiklott a karjából:

— Majd ha menyasszonyod leszek!

— Nem csókolsz meg?

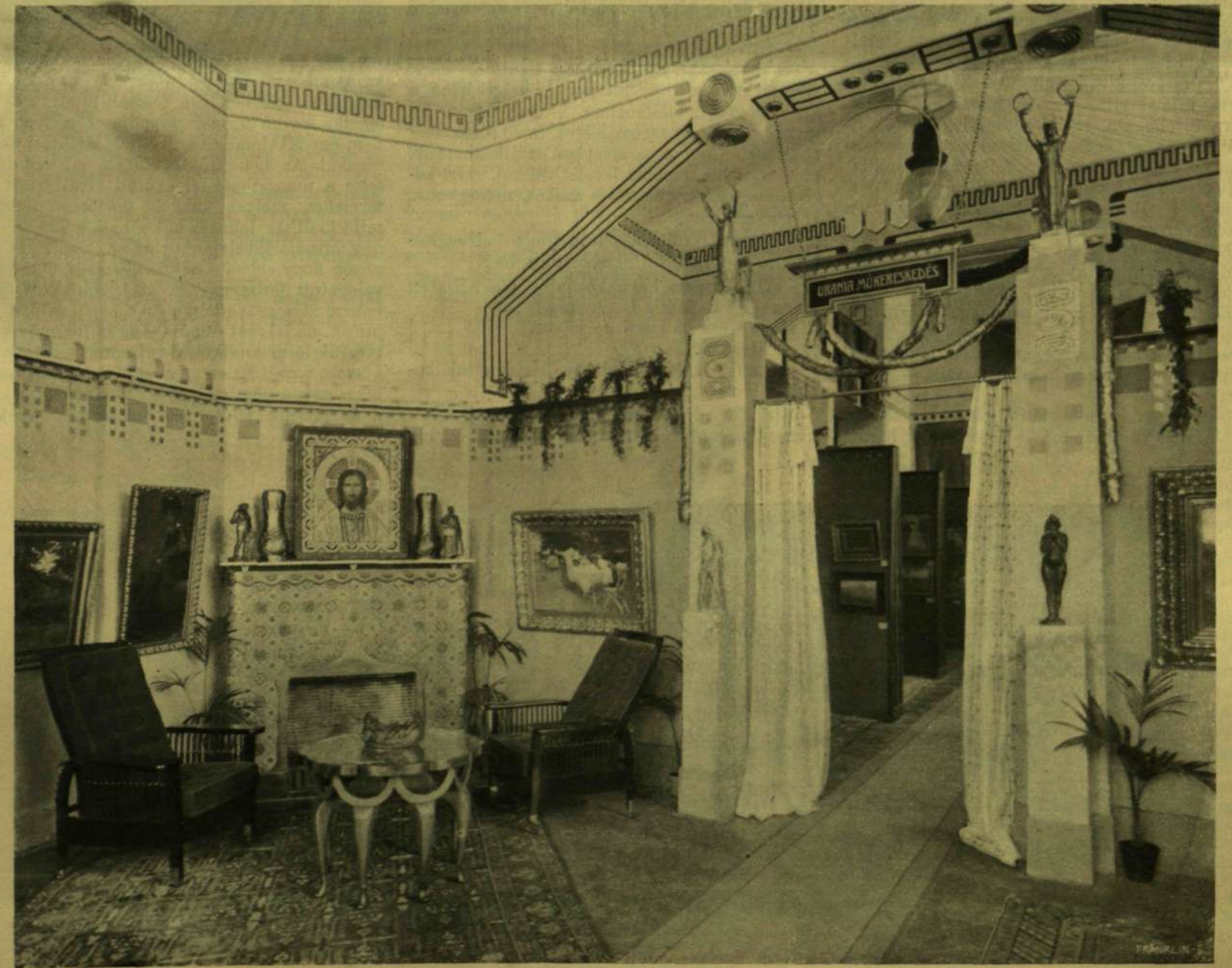
— Majd akkor! — felelt a leány, kezét a tiszt kinyújtott kezébe téve.

— Holnap az leszel... elhozom a gyűrűket is. Légy itt és várj reám.

E szavak után magához kapta Ellent, s ennek minden védekezése dacára egy forró csókot nyomott az ajkaira, a melyet a leány önkéntelenül is viszonzott.

Oh, ez a csók — az első, egyetlen, a mit kapott és adott — még most is perzseli az ajkait...

És másnap újra ott állt a hársak alatt és várt, várt dobogó szívvel a völgyégyére, a jeggyűrűkre s még egy csókra...

KÉPEK AZ «URANIA» MŰKRESKEDÉS KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Sörger fényképe.

GONOSZTEVŐK KIVÉZÉSE KHINÁBAN.

Gyöngye szellő sutogott a lombok között, a galyak összeverődtek s a váró leány megrezent, azt hitte, hogy az ezüstfehér paripa dobogását hallja... de az nem érkezett, nem hozta el a völegényt, a gyűrűt és a csókot... És aztán sohasem látta többé...

Ki tudná megmondani, hány keserves évet töltött Ellen? Ki tudná leírni szíve tenger fájdalomát?

Nehezen törődött bele sorsába, de végre megnyugodott. A csalást megbocsátotta, de szerelmét nem felelte el soha.

Ősz jöttével újra indult járni Golgothája keserves útjait; vitte keresztjét házról-házra, oktatva türelmesen, szelíd mosollyal a rakoncátlan kis gyermekeket. Hanem mikor esténként kis lakásába tért, újra felkavarta a múltakat visszasíró vágya. Törte a fejét, mi lett Bánkyból? Bizonyára megházasodott, hiszen azóta már tíz év múlt el.

Egyszerre felpattant az ajtó s kacagó örömmel, boldogan, mint egy kis madár, egy szép fiatal asszony röppent be.

Ellen alig hitt a szemének. Hajdani kis tanítványa, Velezdy Berta látogatta meg.

— Ugy-e, darling, nem várta e látogatást? Képzelve, már három hete itt lakunk, — a férjem képviselő...

— A férje?

— Igen, Váry Sándor, — hiszen már három

éves vén asszony vagyok. Drága miss Ellen, én egy nagy kéréssel jövök magához...

A vén leány szerető mosolygva nézett a csi-csergő szép asszonyra:

— Tudja, hogy magáért a lelketem is oda-adom!

— Tudom, tudom, de... (itt a kis menyecske elpirult s zavartan tépdeste kendőjét).

— De...

— A dolog kényes... arról van szó, engedné meg, hogy néhány levelemet ide cizmeztessem.

— Szívesen, de miért?

— Megsugom. Én Váryt nem szerettem soha. Gyermekkorom óta volt egy eszményképem, a kivel most újra találkoztam, — nagy későn. És megszeretett ő is szenvedélyes, forró, örök szerelemmel. Csak a társaságban találkozhatunk, de szeretném naponta levelet váltani, ezért kérem, hogy ide cizmezhesse azokat, nehogy rossz kézbe kerüljenek.

A vén szűz felháborodott. Hogy ő elősegítse a házasságtörést... nem, nem, soha!

— Oh, Istenem, hát akkor mit tegyek? Hiszen már reggel itt lesz a Bánky levele!

Ellen arca hamuszínre sápadt:

— Kicsoda?

— Bánky György kapitány. Hajdan találkozott vele nálunk!

Miss Ellen lehajtotta a fejét. Hervadt szívét kimondhatlan bánat, fájdalom fogta el. Nehány

kövére könnyösepp gördült végig az arezán, aztán megfogta a Berta kezét:

— Jó kézbe tette le a szíve titkát, csak küldje ide a leveleit Bánky, én hű örök leszek.

A vén leánynak az jutott eszébe, hogyha már ő boldogtalanja a szerelemnek, miért ne segítené elő annak a boldogságát, a kit e földön legjobban szeretett.

És jöttek a levelek napról-napra. Miss Ellen megszokta érkezésüket, szerelemmel simogatta, csókolgatta az ő keze irta ezimet, s úgy hívta őket: «az én leveleim».

Hónapokon keresztül érkeztek pontosan, de egyszerre elmaradtak; végre vagy két hét múlva újra érkezett egy.

Berta türelmetlenül törte fel s holtra sápadt, a míg olvasta a rövid levelet, majd kétségbeesve vetette magát az Ellen karjaiba s zokogva kiáltá:

— Oh miss! Meghasad a szívem!

— My darling, mi történt?

— Vége, vége mindennek, ő megházasodik!

És akkor Ellen is keserves zokogásba tört ki és megsíratta a bűtlen, mintha akkor vesztette volna el először...

ÚJ MŰKERESKEDÉS.

A műtárgyak megkedveltetésének és terjesztésének egyik elsőrendű eszköze kétségen kívül az izléssel és tudással vezetett műkereskedés. A közönségre nézve nagy kényelem az, ha központi jó helyiségben, minden fáradság nélkül, úgyszólván belebotlik a csinnal és izléssel rendezett üzletbe, hol tetszetős képek, szoborművek s a bibelot különböző tárgyai kínálkoznak a megvételre. Háttha még mindezek az előnyökön kívül az a tudat és bizonyosság is bátorítja, hogy nem nyereszkedésre számító magánvállalkozóval áll szemben, hanem olyan részvénytársasággal, melynek tagjai maguk is műbarátok, így tehát ideális alapra fektetik vállalkozásukat.

A minden szépért és nemesért lelkesülő Molnár Viktor közoktatásügyi államtitkárnak ilyen újabb alkotása az Uránia-műkereskedés, mely pár nap előtt nyílt meg a király bérházában s ma már kedves találkozási helye a magyar főváros műbarátainak. A műkereskedés a Klotild-palotával szemben eső földszinti sarok és félmelet kisebb termeit foglalja el, melyek már nem egy alkalommal szolgálták kiállítási helyiségekül. Az igazgatóság előkelő izléssel díszítette a mozgatható falak által elválasztott kis termeket, melyek inkább magángyűjtemény, mint kiállítás jellegét kölcsönzik a kereskedésnek. Mindjárt belépéskor az az érzés fogja el a nézőt, hogy ebben a helyiségben nemcsak megvalogatott festményeket, szoborműveket talál, hanem arra nézve is utasítást kap: miként járjon el, ha lakását a művészeti és iparművészeti tárgyak fölhasználásával intimm és lakályossá kívánja tenni. És ez nagy előny, mert nálunk a lakásberendezéseknél még a tehetősebbek is a kárpitosok izlését és tudása után szoktak igazodni.

Az Uránia-műkereskedés válogatott gyűjtemény bemutatásával kezdi meg működését. A régibb és újabb festő-gárda csaknem minden jelentősebb tagja küldött képeket s megjelentek a fiatalabb szobrászok is kisebb művekkel. Mindezekhez az érdekes darabokhoz iparművészeti tárgyak adják a megfelelő keretet. A helyiség berendezéséről némi fogalmat ad két képünk, melyek a műkereskedés részleteit mutatják.

Az új vállalkozás azonban nemcsak kiállítások rendezésével foglalkozik, hanem arra is utat és módot keres, hogy a művészeteket a közélet minden megnyilvánulásában szerephez juttassa. Elvállal kereskedők, iparosok számára művészi plakátok tervezését, kigondol artisztikus táncrendeket, illusztrált menu-kártyákat s tanácsokat, útbaigazításokat ad mindazokban a kérdésekben, melyek a dekoratív művészetekkel összeköttetésben állnak. Ez a tevékenységi kör mutatja az új vállalkozás jelentőségét és hasznos voltát; de mutatja egyúttal azt is, hogy a magyar főváros ma már a fejlődés ama pontján áll, hogy a műbarátok igényeinek kielégítéséről érdemes gondoskodni. És ez tagadhatatlanul örvendetes jelenség.

MAGYAR UTAZÓ KÉPEI KELET-ÁZSIÁBÓL.

Ma már nem úgy van, mint hajdan, hogy szinte országos nevezetesség számba megy az a magyar ember, a ki nekivág az óceánnak és bejárja a négy világtáj legtávolabbi pontjait. Akár szórakozás céljából is meg lehet ezt manapság tenni, a közlekedés fejlettsége mellett, — csak pénz kell hozzá. Egy vállalkozó szellemű honfitársunknak, Jansen Antalnak még ez se kellett, mert ő úgy indult világkörüli útnak, hogy a költségeit útközben fogja megkeresni fotográfálással, mozgó fényképek mutogatásával. Mikor pl. San-Franciscóból Kelet-Ázsiába akart utazni, nem pénzen vette a hajójegyet, hanem szerződött egy hajós-társasággal, hogy mozgó fényképeket készít hajóiról, a melyeket a társaság reklám-célokra használhat, így szolgálta meg a szabadjegyét. Japánban, Khinában, a különféle ázsiai országokban és gyarmatokban kinematograf-sátorot ültetett fel s ott mutogatta a jámbor benszülőtteknek és gyarmati európaiaknak Európa csodáit. Amazoknak álmélkodására, emezeknek honvágyuk csillapítására.

Hazatérve aztán nagy újtárol, mely három évnél tovább tartott, most idehaza tart előadásokat, csakhogy most természetesen a messze világrészek nevezetességeit mutogatja. A minap a budapesti katolikus körben tartott nagy közönség jelenlétében érdekes előadást s ennek képei közül néhányat közlés végett rendelkezésünkre bocsátott.

Mind Kelet-Ázsiából való e kép, Jansen saját fölvételei után. A csodás multú, zaklatott jel-

SIAMI SZINÉSZNÖK.

lemű és rejtelmes jövőjű Khinában többek között olyan jelenetet is vett föl, a melyet nem minden arra járó európainak van alkalmát látni: tömeges lefejezést, a milyen — a khinai büntető törvények szigorja miatt — napirenden van s főleg e nagy városokban valóságos népiünnep számba megy. Sorban egymás után nyiszálják le a delinkvensek fejét s csonka holttestüket ott hagyják heverni egymás mellett és mögött, a míg valamennyivel végeztek. A képen láthatni, a harmadik hátulról meglőki, hogy fejjel előre épén elbanni készülnek. Négy hóhér kell ehhez: ketten kötéllal megfeszítik az elítélt nyakát, a harmadik hátulról meglőki, hogy fejjel előre bukjon, mire a negyedik, a főhóhér gyorsan és nagy ügyességgel leszeli a fejét. Egyetlen európai látható a képen: ez maga Jansen, a ki a borzalmas jelenetet végignézte, míg utitársa lefényképezte. A levágott fejeket aztán «csokorba» kötve fölakasztják egy czölöpre a városi szemétdombon, bámészkodók borzongatására s egyúttal nyilván erkölcsi okulására is.

Khinából Siamba ment Jansen s itt lefényképezte a nálunk is ismeretes Csulalongkorn királynak a palotáját s annak udvarát, melyben egy sereg templom, szent elefántok szobrai adják a fődíszet. A tornyok mind aranyozott kőből vannak rakva, — a belépő eleinte megdöbben a keleti napfényben csillogó ennyi arany láttára.

Jelmezük miatt érdekes a siami színésznők csoportja, keleties díszű selyem és aranyhímzéses ruhájukkal, eszes, szintén aranyozott magas fa- vagy gipsz-süvegükkel, melynek olyan a formája, mint a templom-tornyoké.

Portugall-Indiából egy régi, feltűnően szép barokk-stílusú templom elhagyott romjait mutatjuk be. Egykori birtokosai, a jezsuita barátok még a XVIII. században, rendjük eltörlésekor kivonultak belőle, azóta folyton mállasszta köveit, vakolatát az idő. A mellette levő Máriáról elnevezett kis kolostorban még lakik néhány öreg benszülőtt nő, de az alagutak, melyek a két épületet összekötötték, már nagyobbbrészt be vannak dőlve.

Európa és Ázsia találkozik végül azon a képen, a mely Ceylon szigetéről, Colombo városából egy nagy európai szálloda előtt ábrázolja a vén európai szakácsot s egy fiatal benszülőtt nőt a szálloda eseléséből.

FINN VÉLEMÉNYEK MAGYARORSZÁGRÓL.

— Levél Helsingforsból. —

Távol a hazától, idegen emberek közt, mily örömmel hallunk megjegyzéseket saját nemzetünkről, különösen ha kellemesek! Finnországi utam folyamán érdeklődve figyeltem és fejegyeztem mindazokat a beszégetéseket, melyek rólunk szóltak és sok jót és szépet hallottam a magyarokról. Ide utazásomkor volt alkalmam más nemzetek rokonszervét is tapasztalni. Így a hajón, ebéd után, mikor mindenki a fedélzetre sietett, láttam, hogy egy orosz nő a kabátja felvételével bajlódik s bár már sokan haladtak el mellette, senki sem segített neki. Odangorogtam és felségítettem a kabátját. E közben odaérkezett a férje is, ki azonnal megjegyezte, hogy már régen hallotta, hogy a magyarok udvariasak. Szt.-Pétervárott egy benszülőtt orosz Budapestet mondta a legszebb városnak.

A finnek azonban minden más népnél rokonszervesebben gondolnak ránk. Högdáll Lilli kisasszony, jeles fiatal finn drámai művészónő tanulmányuton volt Európa nagyobb városainak színházaiban. Mindenütt szívesen fogadták. Bécsben különösebben is kitüntették, mert megígérte a béc-ieknek, hogy ha máshová nem is, de oda vissza fog még térni. Bécsből jutott Budapestre. Programja szerint csak három napig szándékozott ugyan maradni, de az ott nyert kedves benyomások hatása alatt három hétre hosszabbította meg szabadságát.

Most érkezett haza, s a ki hallja őt a magyarokról beszélni, az ha nem látta is Magyarországot s ha nem hallott is a magyarokról eddig, most egyszerre megszeret bennünket. Tetszett neki minden: Budapest legszebb városa, a hol eddig megfordult. S benne a nép mily barátságos! Oly sok jó tulajdonság talán csak a magyarban ő-szpontosul. Ott tartózkodását sohasem felejtí el s mindig vissza fog kíváncskozni. Legfőbb vágya még egyszer látni Magyarországot s addig nem nyugszik, míg e czélját el nem éri. Volt alkalmam vele hosszasan is beszélgetni s megkértem, mondaná meg észrevételeit a nálunk tapasztalt ferdeségekről. De ő ismét csak

EGY CEYLONI SZÁLLODA ELŐTT.

JEZSUITA TEMPLOM ROMJAI PORTUGALL-INDIÁBAN.

CSULALONGKORN SIAMI KIRÁLY PALOTÁJÁNAK UDVARA

KONDÁS.

dicsérni kezdte a magyar földet s annak különösen a népét.

— Nem mondhatok rólok rosszat, hacsak vétkezni nem akarnék! — szölt. — Ha mégis valamit szokatlannak találtam, az a nők nehéz helyzete.

Finnországban ugyanis a lányok szabadok, megjelenhetnek egyedül is bárhol, színházban épen úgy, mint a legfényesebb táncmulatságon. Kiséret nélkül sétálhatnak, látogatást tehetnek; míg Magyarországon minden lépésük az anyjuk vagy ennek helyettese felügyelete alatt áll. Finnország ebben is, mint sok más dologban, megelőzte a többi európai államot. Sőt mi több, most van kidolgozás alatt egy új törvényjavaslat, a mely a nőknek is szavazati jogot biztosít, csak a czártól függ, helyben hagyja-e?

Mikor a főtanfolyagot a finn iskolákat látogatam, a bemutatás alkalmával a szokott udvariassággal fogadtak, de mikor kísérem azt is meg-

mondta, hogy Magyarországból való vagyok, egyszerre megváltozott hivatalos maguktartása, s a legszeretettelőbben ostromoltak kérdéseikkel.

Ispánovits Sándor.

HEYER ARTUR FESTMÉNYEINEK GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA.

Egy német származású, de hazánkban megtelepedett komoly törekvésű, tehetséges művész, Heyer Artur mutatta be a főváros műszerető közönségének alkotásai színét-javát. Mint festő, mint illusztrátor, egyaránt megérdemli a méltatást, sőt mint illusztrátor, egyike a kiválóbbaknak. Érzése, felfogása s előadási módja teljesen a német művészetnek széles ország-

útján mozog. Tehetsége az állatok világának kitűnő ösmere révén nyújtja a legfigyelemreméltóbbat. Kivált egy sorozata mint naptár-illusztráció, a legjobbak közé tartozik, a mit a német legmodernebb művészet e nemben nyújtott. Állatai élnek, mozgásuk önkénytelen, természetesen s benső világuk megnyilatkozása lépén-nyomon leköti a figyelmes szemlélőt, előadásának, esetkezelésének s színezetének modora pedig a műértőt.

Mint mese-illusztrátor, élénk és játékos képzelőtehetségével, közvetlenül s érthetően szól a gyermek lelkéhez. A monumentálisabb felfogás terén is figyelemreméltó alkotásokkal szerepel. Legkiválóbb művei e nemben: Theseus és Minotaurus, Sphinx, Rémkirály (Erlkönig), Fanatizmus. Ez utóbbira (melyet mai számunkban be is mutatunk), úgy látszik, a közelmúlt lezajlott eseményei készítették e művészt. Anarchisták (legelől egy félmeztelen alak) történetek égő romhalmaz közepette: harcizva előre. A formai előadás, s a kompozíció menete, bizonyos monumentális érzékről tanuskodik, az esetkezelés széles; a színezés a tárgyhoz illőleg komor s a drámai felfogás megnyilatkozását tolmácsolja. Kiválóan érdekes ügy felfogásban, mint színezésének tónusát tekintve, a Sphinx. Oroszlán testű nőnek mutatja e jelképes alakot a művész. Arckifejezése kiválóan sikerült, vonásain a benső érzések varázszerű megnyilatkozása bilincseli le a szemlélőt. A *«Sonata quasi un fantasia»*, című festmény Beethoven holdvilág-szonátáját egy a holdfénynél merengő férfi alakjával illusztrálja.

A *«Napimádók»*-ban kezében rózsát tartó nő körül csoportosuló férfakkal a nőiesség s a szerelem hatalmát érzékíti meg a művész, szimbolikus filozófiai tere lépve.

Pastell- és vízfestmény-tanulmányai s vázlatai sok élvezetet nyújtanak a finom műértőnek, s legkivált a tanulmányok (állat, fa- és tájrézletek), művészünknek a természet iránti élénk és finom érzékét dicsérik. Magyar tárgyú képe a *«Kondás»* (Rákos-palota környékéről) mint plain air tanulmány, biztos kézzel festve, hangulatos szürkeséggel színezetében. Művészünk, ki még fiatal ember számba megy, a forrongás korszakának végéhez közeledve, úgy hisszük, rövidesen elfoglalja azt a tért, melyre őt tehetsége utalja. Kacziány Ödön.

FANATIZMUS.

HEYER ARTUR FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A HÉTRŐL.

A *lefokozott halott*. Megirta a német poéta, hogy: a halottak gyorsan lovagolnak! De úgy látszik, néha mégse tudnak elég sebesen vágatni. Van malőrös halott, a kit még a földön utolérnek, még mielőtt elmenekülhetett volna. Ilyen malőrös huszár volt bakahadnagy létére a szegény Erhardt Sándor, a kinek a szerencsétlensége már az életében kezdődött. Okvetlenül itt is ellovagolta magát, mert különben nem kellett volna golyót röpíteni a fejébe fiatal, alig huszonöt esztendő ember létére. Sietnie kellett azonban a halállal, hogy legalább annak halhasson meg, a minek élnie már nem lehetett tovább. Katonatisztnak Hadnagyának. Az életben nem volt elég erkölcsi ereje megőrizni magának az uniformist, de ahhoz igen, hogy megölje magát, még mielőtt lehúznák róla a császár kabátját; de a szerencse, a mely mostohán bánt vele, a szerelemben is, a kártyában is, ebben a válalkozásában se szegődött melléje. Megjött a parancsolat a kassai hadbírósgától, két nappal a boldogtalan hadnagy öngyilkossága után, hogy le kell szedni holttestéről az aranyzsinóros tisztí uniformist, mert az ítélet szerint immár csak közlegény Erhardt Sándor és ezen az ítéleten nem változtathat az a csekélység, hogy az elítélt időközben meghalt. Azt mondják katonáék, hogy így nem lehet *kibújni* az ítélet alól. Végrehajtották azt tehát a halottnak. Lehúzták róla a tisztí uniformist a koporsóban. Pedig arra a kis időre még talán rajtahagyhaták volna. Hiszen bizonyos, hogy ott, a hová már elment a szegény fiú, nem fogja kompromittálni. És enyhítő körülményül beszámíthaták volna neki, hogy ha méltón élni nem tudott is az uniformisban, meg tudott halni érte. És ebben is van némi méltányolni való tisztelet az uniformis iránt. *Odaát* pedig a köntös, a mit idelent viseltünk, úgy se számít semmit. A lelkek nem mennek uniformisban az Úr ítélőszéke elé és a mennyországban nincs külön helye se a generálisnak, se a kutyamosónak.

Álarozsbál. A legszomorubb szobor Budapesten bizonyára az lenne, a melyet a mi operaházi álarozsbálgaink emlékére állítanának. A mi azért nagy szó, mert Budapesten sok a szomorú szobor. De úgy véljük, mégis ez lenne a legsiralmasabb, mert a témából csakugy árad a siralmasság. Esztendőök hosszu sora óta minden farsangra rendeznek Budapesten «nagy elite — álarozsbált» a világ legszebb báli termében: az Operaház arany- és bársonydiszszel előntött medenczéjében és ez az álarozsbál még sohase

TELCSEDE PÁLYATERVE.

volt se elite, se — bál. Csak frakkos urak és az operett színbázak ruhatárából régen kimustrált selejtes dominók keserves tolongása zavartalan és egyre vastagabbá savanyodó unalomban. Szemlélődő természetű emberek, a kiknek a gondolatát izgatják a jelenségek okai, régóta firtatják, mi lehet a lélektani magyarázata annak, hogy ez a mulatság minálunk kedvessé, elevenné, virulóvá, igazán mulatsággá lenni nem tud. A legközelebb eső ok nyilvánvaló. Ez a jobb elemek, a társaságos élet ama felsőbb rétegének elmaradása, a mely alkalmas lenne arra, hogy egy előkelő szórakozás előkelő tonusát, a nagyobb szabadságban is diszkrét voltát, kellemes levegőjét megadja. A kik ezt tehetnék: azok álarozos bála el nem mennek. Nem mennek pedig, a mi érzésünk szerint azért, mert a szórakozás e fajtájának minálunk egyáltalában nincsen tradíciója. Magyarországon sohase jártak álarozban az emberek, mint a hogyan jártak a lovagkor idejében Olaszországban, Franciaországban, Spanyolországban. Ezt a divatot viseletnek se vette be soha a magyar

természet, a melynek eredendő virtusai mindenképen tiltakoznak az arez, a tekintet elburkolása ellen. Csak a homály lovagjai, a zsványok meg a haramiák kormozták be az arcukat és a vonásoknak ez az ilyen elpalástolása egy bizonyos odiosus fölfogást oltott be a magyar lelkekbe az álarozviselés ellen. Mi födetlen arezozal, nyílt tekintettel szeretünk járnunk és a magyar asszony, ha lárvát tett az arezára, keletlen érzése támad, mintha kokczára tette valamit a méltósá. ából és abból a tiszteletből, a mely födetlen homlokának mindig kijár. Ezért nem lesz minálunk az álarozos bál előkelő mulatság soha.

Egy dicsőség végnapjai. Ezt a címet a nagyobb teljesség kedvéért megtoldhattuk volna még egy jelzővel és írhattuk volna úgy is: *egy jövedelmező dicsőség végnapjai*. Mert ez a dicsőség: a *világlátottság* dicsősége a mellett, hogy glóriát font az ember fejére, még anyagiakban is meglehetősen jövedelmezett, ha az illető értette a dolgát. Az érdekesség mindig keresett portéka volt a világon, a mit megfizettek. Már pedig, még nem is nagyon régen, érdekes volt minden ember, a ki messziről jött. Körülvették, ünnepezték, dédelgették. Még felszáz esztendeje megkapta a szabakanszki jelzést minden ember, a ki már Szerbiát is megjárta, a ki meg volt idegen világrészben is, esztendőig élélhetett a tapasztalatai, meg az eleményei előadásából. Mert messziről jött ember sokat tud beszélni és még többet szabad beszélnie. Attól még néhány évtizeddel ezelőtt az ilyen globetrotternek nem igen kellett tartania, hogy még egy globetrotterrel találkozik, a ki «helyreigazíthatná» az ő előadását. Még igen nagy volt a Föld és az emberek kicsiket léptek. De egyszerre megváltozott a világ. A világlátás mesterségét roppantul megkönnyítette a hajó, meg a vasút, a mely belehasított az irdatlan őserdők mélyébe is és a globetrotter pályá, mint pályá beleesett egy modern betegségebe: túlszűfoltta vált. Az a pusztá faktum, hogy valaki bejárta a világot, már nem volt elég a dicsőségre, meg a megélhetésre. Abban a korban, mikor a kameruni hőtelek is lifttel vannak ellátva és a sivatagban is villamfényvel világítják az oázisokat, egy ilyen *kirándulás* a föld körül már kevés a dicsőséghez. Akadtak szenvedélyes és értelmes világlátók, a kik megkíséreltek érdekes *fűszerezéssel* fölfrissíteni a romlásnak indult táplálékot. Volt, a ki azzal akart hatni, hogy gyalog járta körül a világot, volt, a kinek az volt a specialitása, hogy egy krajczár nélkül vállalkozott erre a művészetre, sőt egy derék talián azzal igyekezett megmozgatni a sziveket és a zsebeket, hogy talicskán tolta a föld körül a feleségét. Eleinte még hatott is az ilyen fűszer. Ha bankókat nem jövedelmezett is, hatos elég

RADNAI BÉLA PÁLYATERVE.

A MUNKÁCSY-SZOBOR PÁLYÁZATRÓL.

TÓTH ISTVÁN PÁLYATERVE.

sűrűn hullott. De ma már ez se gyűjt többé. Pedig Munkácsy hatalmas, férfias alakja, imponáló megjelenése (legalább élte delén ilyenek ismertük mindannyian) mintegy kínálta az álló alakban való felfogást.

Talán ez is nyugatról, a messze Galliából fujdogáló szél, hol az utóbbi időben lábra kapott az ülő alakok divatja. Igaz, hogy Viktor Hugo, Alfred de Musset és néhány a többiek közül, testi jellegük szerint jórészt rászolgáltak az ilyes ábrázolásra.

Az alak konstruktív átképzését s egyéni jellemzését illetőleg Telcs, Holló, Radnai és Pásztor kötik le figyelmünket első sorban. Velők eredményes versenyen küzdenek Füredi, Margó és Popper, Tóth István (két pályaművel) s ifjabb Mátrai.

Kallós Ede mint újtó a felfogásban, oly térre lépett, hol a megkapót a nevéstől csak egy hajszál választja el.

Munkácsy egy sajátos, de jellemző mozdulatát óhajtotta megörökíteni s talán ha hosszabb tanulmány s átképzés képeznék műve alapját, művészi neve s tehetsége biztosítanak arról, hogy a teljes megoldás elfogadhatóvá tenné e felfogást is.

Telcs Ede mindkét művében a mester alakja nemcsak jellemző, de a Munkácsynál megszokott előkelőséggel párosul megjelenése. A komoly törekvés kiteszik minden vonásból s az alak mozdulatának átértése nagy előnyére válnak a műnek. A fej «portrait» szerű, java idejéből ábrázolja a mestert. A talapat az egyik műnél túlszéles alapon nyomasztólóg hat az alakra, bár jól galogva s arányaiban kellőleg átgondolva, dícséri mesterét.

Radnai Béla alakja jól mintázva s kellő felfogással domborítva, szintén jellegzetes. Nem az előkelő világíra vet slyt; megjelenésében több van az úgynevezett «bohém» művész alakjából. A talapat kiváló izléssel finom és egyszerű s emeli az alak megjelenését.

Holló Barnabás Munkácsyja önértetes s alkotó erejében bizó javakorabeli művészt mutat, kellő gondnal s biztos kézzel vázolja, uralkodik a magyaros motívumokkal túlgazdagon díszített talapzaton.

Egy fiatal szobrász, Pásztor János, a hódmezővásárhelyi huszárkaszárnnyából küldte be

Munkácsyt. Ezáltal némelyeknél törődött, öreges, fáradt jelleg lopódzott az alak megjelenésébe.

Pedig Munkácsy hatalmas, férfias alakja, imponáló megjelenése (legalább élte delén ilyenek ismertük mindannyian) mintegy kínálta az álló alakban való felfogást.

Talán ez is nyugatról, a messze Galliából fujdogáló szél, hol az utóbbi időben lábra kapott az ülő alakok divatja. Igaz, hogy Viktor Hugo, Alfred de Musset és néhány a többiek közül, testi jellegük szerint jórészt rászolgáltak az ilyes ábrázolásra.

Az alak konstruktív átképzését s egyéni jellemzését illetőleg Telcs, Holló, Radnai és Pásztor kötik le figyelmünket első sorban. Velők eredményes versenyen küzdenek Füredi, Margó és Popper, Tóth István (két pályaművel) s ifjabb Mátrai.

Kallós Ede mint újtó a felfogásban, oly térre lépett, hol a megkapót a nevéstől csak egy hajszál választja el.

Munkácsy egy sajátos, de jellemző mozdulatát óhajtotta megörökíteni s talán ha hosszabb tanulmány s átképzés képeznék műve alapját, művészi neve s tehetsége biztosítanak arról, hogy a teljes megoldás elfogadhatóvá tenné e felfogást is.

Telcs Ede mindkét művében a mester alakja nemcsak jellemző, de a Munkácsynál megszokott előkelőséggel párosul megjelenése. A komoly törekvés kiteszik minden vonásból s az alak mozdulatának átértése nagy előnyére válnak a műnek. A fej «portrait» szerű, java idejéből ábrázolja a mestert. A talapat az egyik műnél túlszéles alapon nyomasztólóg hat az alakra, bár jól galogva s arányaiban kellőleg átgondolva, dícséri mesterét.

Radnai Béla alakja jól mintázva s kellő felfogással domborítva, szintén jellegzetes. Nem az előkelő világíra vet slyt; megjelenésében több van az úgynevezett «bohém» művész alakjából. A talapat kiváló izléssel finom és egyszerű s emeli az alak megjelenését.

Holló Barnabás Munkácsyja önértetes s alkotó erejében bizó javakorabeli művészt mutat, kellő gondnal s biztos kézzel vázolja, uralkodik a magyaros motívumokkal túlgazdagon díszített talapzaton.

Egy fiatal szobrász, Pásztor János, a hódmezővásárhelyi huszárkaszárnnyából küldte be

LIGETI MIKLÓS PÁLYATERVE.

A MUNKÁCSY-SZOBOR PÁLYÁZATRÓL.

pályaművét. Teljesen önálló felfogással megjelenésében nem nélkülözi a nagyra törekvő monumentális felfogást. Nem annyira szigorúan portraitszerű, bár igen jellegzetes úgy a fej, mint az alak. Egyszerű tömbön ül, széles sikokban gondolva, lábait elfedi a bő köpeny, kezében hatalmas, majdnem pajzszerű palettát tartva. Széles, elhangzó akkordoknak mondhatnók, mely a messze pusztán bűvö hangzik, mint a messziről hullámzó tárogató zenéje. Különös játéka a sorsnak: egy nagyra hivatott ifjú tehetség, fegyverzörgés között, a zajos kaszárnyaszobában, a terhes katonai szolgálat közepette időt szakít lelke érzelmeit formába önteni, futva a csalfa délibáb után, melynek neve művészi dicsőség, hírnév, elismerés.

Füredi Richárd, kit kollegái a bölcselkedő néven ismernek, felfogásában monumentális, szélesen gondolkodó művész. Munkácsyja kissé fáradt s nem a javakorabeli mester. A talapat összhangzatos az alakkal s megjelenésében emeli. Szinte komor jelleget kölcsönöz a stylus síremlékszerűsége a mű megjelenésének.

Margó és Popper a náluk megszokott ügyességgel, de bizonyos lágyssággal érzéketlenné az alakot. A talapat egyszerű, izléses, rajta babér és töviskoszorú, szimbolizálva a mester sorsának drámai végét.

Tóth István, ez alapos képzettségű s erős tudású művész mindkét pályaművével elől jár a küzdők sorában. Átgondolt, jól tanulmányozott, jellegzetes alakot ültetett a kellő alárendelt talapzatra.

Ifjabb Mátrai Lajos élénk mozdulatú alakkal ábrázolja a mestert. Majdnem túlélénk s jellemzésében önkénytelenül eszünkbe jut a fiatal Munkácsy, ki tüzzel, temperam-ntummal telve lép Knausz mester elé, első világhírű művének megalkotása előtt. A talapat kevésbé sikerült, kicsinyes motívumokkal a nagy és egyszerűen monumentális mellőzve.

Vass Viktor szintén két művel pályázott. Úgy látszik, előtte is dereng a nagy, a monumentális; lelke érez, forrong, töpreng, tépelődik, de határozatlan és bizonyos még ez alkalommal nem fejezhette ki mindazt, a mi bensejében forrong.

Pályázaton kívül egy síremlék-tervezettel látjuk megjelenni Donáth mestert, a szobrászok Nestorát.

Magas talapzaton egy Shpynx, a rejtélyesség emez ősi szimboliztikus alakja látható, mellette erőteljes idomokkal, biztos, erős kézzel mintázva egy meztelen alak. A küzdelem vége s az enyészet kezdete. Önkénytelenül éjjeli kép jelenik meg képzeletünkben. Sötétség, a csillagok milliárdjai, a temető csendje, magas, néma ciprusok a síremlék körül. Távollól, messziről a nagy város áthangzó moraja. Hir, dicsőség, küzdelem; itt minden véget ér, s mint örökké uralkodó, átveszi birodalmát a nem ismert, a sejtelmes, a végtelen.

Talán ez eszmék ihlették Donáth mester agyát, midőn e síremlék alkotásával foglalkozott.

A fiatal Ligeti Miklós ez alkalommal úgy látszik könnyedebben fogott a feladat megoldásához. Egyszerűt s lehetőleg monumentálisat óhajtva alkotni, bizonyos nehézségeken csak átsiklott s bár így is ráismerünk az Anonymus alkotójának oroszánkörméire, némelyek véleménye szerint jobb időkre tartotta fenn teljes erejét.

Ha Istók János álló alakjáról valamit óhajtánánk mondani, úgy ez egyetlen szóban foglalható össze, hogy igénytelen. Az alak méretei túl kicsinyek ahhoz, hogy a művész kellőleg kifejezhette volna mindazt, mit óhajtott. Úgy az alap, mint a talapat túlságosan egyszerű s talán a művész nem is törekedett e jelző kiérdemlésénél többre.

Széles talapzaton ábrázolja Munkácsyt *Andrczka József*. A talapzaton pad s a pad egyik szögletében ül a mester; vele szemben Krisztus alakja jelenik meg összekötött kezekkel.

Verő László fél alakban ábrázolta Munkácsyt magas talapzaton, alatta két szimboliztikus alak.

Rollinger, Tóth András Debreczenből, Darázs János, Jobbágy és Pálkás (építész), Gách, Moirét, Jánossi, szintén részt vettek a pályázaton.

K-ny Ó-n.

JÉGHORDÁS AZ ÓBUDAI DUNAPARTON.

MADÁCH IMRE LEVELEI.

Irodalomtörténeti érdekességük van az amugy sem gazdag Madách-irodalomban ama leveleknek, melyeket az 1855 és 1856 években *Madách Imre* barátjához, *Fekete* László pesti hites ügyvédhez intézett. A Nemzeti Múzeum irodalmi levelestára őrzi e leveleket, melyeknek életrajzi vonatkozásaiakon kívül az a sajátosságuk is becses ad, hogy hétköznapi gondjai, anyagi ügyei, apró-cseprő kicsinyes bajai között mutatják be a magyar drámairodalom legmélyebben járó elméjét. Madách lelki világának pár olyan jellemvonására vetnek érdekes fényt eme levelek, melyeket nem ismertünk eddig, nem is ismerhettünk a Madách intímebb életét megvilágító levelek gyér száma miatt. Megtudjuk ezekből a levelekből először is azt, hogy az élet realitásaitól épen úgy nem volt Madách elszigetelve, mint bármelyik magyar író, noha elvonulva, zárkózottan, falusi kuriájában töltötte élete java részét. Miközben az emberiség nagy problémái felett tépelődött, mialatt a saját élete tragédiáját temette s miközben írta nagy művét, az «Ember tragédiáját», az élet különféle viszonyai az ő részvételét is belekényesítették a családjában felmerülő esetek elintézésére. Ezeket érintik leveleinek pénzügyekkel, váltó, kötelezvényujtásokkal, kölcsönökkel összefüggő sorai. De szólanak egyik szindarabjáról, a «Mária királynő»-ről is, nem sokat, csupán egy-két sort, mert Madách, úgy látszik sokkal fontosabbnak tartotta a pénzübeli dolgok megbeszélését s talán még ennél is fontosabbnak a «Nro 26 Halb Schottisch» pamut és a «mindenféle vastagságban» található varró czérnák beszerzésének sürgetését. Három ilyen levelét ismeretjük ezuttal, mind a hármat *Fekete László* ügyvédhez intézte és így következnek:

I.

A.-Sztegován, 1855. aug. 29-én.

Kedves Laçi barátom!
Hallottam, hogy kedves nőddel fürdőben járván, csak a napokban mentél vissza, s így hosszabb távolléted után engedj meg, ha én is több tárgyban alkalmatlanokodom.

Távolléted alatt küldtem egy csomót azon kérésrel, szolgálatod át Toldy Ferencz tud. társ. titkár kezébe augusztus 20-ikig, abban volt egy színmű (Mária királynő) a Tomori-féle pályázatra. — A tegnapi lapokban olvastam a headott művek sorát s láttam, hogy ez be nem adatott, mert bár van köztök egy «Mária királynő», de más jellegű. — Mintán pedig az ki tudja milyen fércelés, s ha később bármikor a most elkészített színmű beadatnék, névrokonságánál fogva azon gyanut költéné, hogy az a már pályázott s megbukott darab, úgy hogy talán még el sem is olvasták; azért most még a pályázat eredménye, az az okt. 17-ike előtt kell ezt is érvényesíteni, s becséröl tisztába jönni, mire nézve más módot nem tudok, mint hogy téged barátilag felkérek, add be minél előbb előadás

végett a színházi színműbíróvá választmányának, tudd meg, mikor értesít az eredményről. Kedves Laçim, reményem, nem veszed rossz néven, hogy e baráti kéréssel terhellek.

M. P.-né ellen annak idejében Te is, s az egész család meg tette az óvást, ezt azonban egy év alatt érvényesíteni kell, különben haszontalan, mint Gosztonyiné példája mutatja, ki ellen ez elmulasztván, most a gosztonyi javakat árulja. — M. N. az egész óvást vissza húzta, így kérlek, ügyelj, hogy a mi részünkről ezen szükséges lépés el ne maradjon.

M. A.-nak a kamatokat, 600 p. forintot, fizetni kell, ebből H. S.-nak kell fizetni kompetenciáját, a többit a H. S. által fizetni kellett vitalitiumból és páki árendából még pedig mielőbb Gyuracska ügyvédnél. Ha H. S. a vitalitiumot nem akarná fizetni nyugtatódra, írj ide rögtön, hogy meg küldhessük neked a mama nyugtatóját. Ha a páhi haszonbórl s ebből nem telne ki a ránk eső rész, úgy néhány hétre, míg ezek bejönnek, talán Frommer is adna valamit kölcsön, hogy ki lehetne fizetni, ne hogy oly kellemetlenségekbe jöjünk, mint tavaly. Kérlek, kedves Laçim, e tárgyban intézkedjél mielőbb.

Mint mondtad, már régen igazolva van a pesti urbéri vesztesség, ha lehetséges, sürgőssé kifizetését a kamat hátralékának s törlesnek, mikor reményelhetjük.

Végre irtad fürdőbe meneléd előtt, hogy az általam szándékolt kölcsönt megkapjuk, de tésessek összeírast. Kérlek, írj meg, de mielőbb, mint már egyszer kértél, de talán már hon nem talált levelem, megkapom-e csakugyan s ird meg pontosan, minő okiratokat s hogy készítessem el. — Kérlek még egyszer mind e tárgyakra s mielőbb válaszdra addig is becses barátságodba ajánlott kedves nőd' kezesköltsége mellett vagyok igaz barátod.

II.

A.-Sztegován, 1856 február 10-én.

Kedves Laçi barátom!
Urbéri kártalanítási, irtványok iránti idézési s más hasonló ügyekben elfoglalva alig voltam itthon s így innen magyarszód hosszú hallgatásomat.

A nevelő iránt talán már tudod Veres Pali által, hogy találtam itt egy nagyon alkalmas, tudományos egyént, s így arra már szükségem nincs. H. S. hogy nem fizetett, nagyon meglep s miután azon pénzzel M. A.-nak már augusztusban fizetni kellett kamatait kell kielégíteni, minden órán félek új kellemetlenségtől, mint tavaly szinte végette történt. — Kérlek mond ezt meg H. S.-nak és szőltsd fel a többit megfizetni, én már az adósság bejelentését megtettem itten, s a kamatokra azt mondtam, hogy augusztusig ki vannak fizetve. Kérlek mielőbb tégy ezen ügyben, nem mondhatom mint boszant, — mihielt megkapod, tedd le M. A. báro részére.

Elmenetelemkor adtam kezébe egy czédulák strikelő pamukról és kértelek végy, mert már rá nem érek s küld el Postán. Kérlek, vedd meg, neve *Halb Schottisch* pamuk No 2 b. — Varró czérnát pedig mindenféle vastagságban 2 p. fért kérlek küld el mielőbb, anyám nagyon várja. — A Takarékpénztár iránt ha folyamodásunkra kedvező válasz

DEUTSCH PÁL SZIBÉRIAI UTJA KÖZBEN.

nem jött s' így semmi bejelentés nem szükséges, akkor kérlek mint magad hoztad eszembe, tégy lépéseket a 8000 p. frból 4000-et s' így felet nem vehetném-e én fel magam nevére s magam birtokára betáblázva. Ha igen, nagyon jó hasznát vehetném s' ird meg a' szükséges lépéseket, hogy megtehessem s környül állásosan mi szükséges. Igen nagy szolgálatot tennél vele, mivel nagy hálaárköteleznél.

Vége az eredeti fő osztály levél me y csak egy példányban van nekünk, egyben H. nak kiadva nálad van. Nagy szükségünk van rá. Kérlek mindjárt küld el a' czernákai postán.

H. S. -nak is irtam. Az a' M. A. -féle úgy valóban becsületbe vágó, kérlek, tégy benne, mi hatalmadban van.

Egyébben kedves nőd ő nagysága kezeit csókolva magamat becses barátságodba ajánlva vagyok tisztelttel

Madách Imre.

III.

A. Sztegregován, 1856 február 13-án.

Kedves Laezi barátom!

Mint előbbi levelemben irtam, csakugyan úgy történt, ide zárva láthatod M. A. -lal mi kellemetlenségbe jöttünk Sándor végett megint. Kérlek, légy oly szives barátsággal, és mindjárt közöld Sándorral ezen bajt, szólítsd fel, tegye le a' többi pénzt és azonnal küld el a' 600 p. frtot ide hozzám. Mondd meg neki, hogy ez olyan új, melyben való eljárása irántunk való indulatának legjobb hév mérője. Ha azonnal nem teszi le, akkor hívásd el Frommert, kérj tőle gyapjút árba beszámítandó 300 p. frtot kolo-ön, és a' nála letett 300 százzal küldd el mindjárt nekem. Nagyon kérlek hogy eljárj e dologba, s' legalább 8 nap alatt itt legyen a' pénz, másképp nagy kellemetlenségünk lesz. — Előbbi levelem' egyéb pontjait is újra szivedre kötöm. Mellékelt írást vissza küldd a' pénzzel, s' a' kért osztálylevelet is. Még egyszer kérve nagyon, vagyok igaz barátod

Madách Imre.

EGY MAGYAR GLOBE-TROTTER.

A globe-trotter a modern Ahasverus, a ki tulajdonképeni czél nélkül bolyongja be a világot, csak a bolyongás kedvéért. Ha elvéte bár, akad ilyen magyar ember is; e különös és angoloknál, amerikaiaknál elég szapora emberfaj egy érdekes példányával volt találkozásunk a minap. Deutsch Pál győri származású hazánk fia ez, foglalkozására nézve német újságíró, a ki saját állítá- sa szerint egy külföldi vállalat megbízásából barangolja be a világot, hogy utazásairól nagy képes munkában számoljon be. Deutsch Pál 1901 szeptember 1-től fogva egész a múlt év végeig folyton úton volt, hajón, vasuton, gyalog, naponként átlag 40 kilométer utat tett, járt a földkerekség csaknem minden táján, belejutott az orosz-japán háború sodrába, hat hónapig volt ostromzár alatt Port-Arturban, csak a vár kapitulációjkor szabadult ki. Érdekesség okából statisztikát csinált utjáról: 196 millió lépést tett, elkopatott 748 cipőtalpat és sarkat, 21 rend ruhát, sátorán kívül 822 ágyban hált s testsúlyából nyolcz kilót vesztett. Furesa kis statisztika, — annak a lelke rajta, a ki csinálta. Lefényképezte magát minden

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kabos Ede munkái. Abban az írói nemzedékben, mely a nyolczvanas évek végén s a kilenczvenes évek elején lépett fel s mely egész sereg kiváló, regényírásunk színvonalát jelentékenyen magasabbra emelő tehetséget adott irodalmunknak, — sok tekintetben önálló és különálló egyéniség Kabos Ede. Olyan zajos, nagy külső sikerei, mint kortársai közül néhánynak, nem voltak, az irodalmi műértők csekélyebb számú gárdája azonban mindig nagy becsben tartotta s élénk figyelemmel kísérte munkásságát. A naturalista iskolához csatlakozik; nemcsak a kor hangulata, uralkodó áramlata vitte ebbe az irányba, hanem tehetségének természete is. Erősen kritikai lélek, a ki a világ dolgait a maguk valóságában, romantikus illúzióktól menten látja. Világfelfogásában van bizonyos sűrűvéri kesernyesség, mely szürkeséget látta vele ott is, a hol szín van, a sötét foltokat pedig jobban kiemeli, mint a verőfényt. Képes arra, hogy egy novellában világosan, plasztikusan állítson az olvasó elé egy két alakot, vagy hogy egy regénybe összesűrítve egy nagy társadalmi képet mutasson fel. Az előadásban teljes, majdnem közönbős tárgyilagosságra törekszik, nem predikál erkölcsöt, hanem megrajzolja, nem játsza a társadalom-javító prófétát, hanem a társadalom képében adja meg a társadalom kritikáját. Ez a mindig tárgya fölött lebegő tárgyilagosság sajátképi naturalista vonás nála. A mese szövésében kevésbé biztos, mint az emberek ábrázolásában s komor színezetű alakjai jobban sikerülnek, mint a derültebbek. Ezért sokszor úgy érezzük, mintha valami szürke fátyollal volnának bevonva történetei, a mely nem belőlük magukból áramlik rájuk, hanem az író lelkéből. Ez annak, a ki az írói műben első sorban magát az író lelkét keresi és élvezi, izgató érdekesség, — a laikus olvasó azonban talán idegenkedik tőle, legalább az első pillanatra. Mindenesetre Kabos Ede értékes egyéniség irodalmunkban, a ki komolyan veszi írói művészetét s megérdemli, hogy komolyan is vegyék a szavát. Munkáiból, régebbiekből és újabbakból, most hat kötetes egyöntetű kiadást rendezett a Pallas részvény-társaság. Ebben a hat kötetben megvan mindaz, a mi Kabos irodalmi pályájának

DEUTSCH PÁL, MAGYAR VILÁGUTAZÓ PORT-ARTURNÁL.

érdemleges terméke; regényei: «A verebék», a «Két halott regénye», az «Eleven kulcs» stb., néhány hosszabb elbeszélése és kisebb tárczái. A kiállítás díszje is emeli a hat kötet értékét.

Dai Nippon. Barátosi Balogh Benedekről két-három év előtt sokszor volt szó a lapokban, mikor mint szegény fővárosi elemi iskolai tanító a maga emberségéből kiutazott Japánba, azzal a szándékkal, hogy kikutatja, vajjon a japán és koreai nép az ural-altáji nyelvcsaládhoz tartozik-e s ha igen, mikép jutott mostani hazájába. Hogy ezt a czélját mennyiben sikerült megközelíteni, arra nézve még nem adott bizonyosságot, hanem arról, a mi Japánban látott és tapasztalt, most beszámol egy szépen kiállított kötetben. Őszintén, majdnem naivul lelkesedik Japánért s mindenért, a mi japáni s ez a lelkesedése közvetlenül teszi előadását. Előjáróban leírja útját Oroszországon, Szibérián át Vladivosztokig s Szibéria leírásának öt fejezetet szentel. A könyv dereka Japánról szól, ez is a legérdekesebb rész, mert meglátszik rajta, hogy az író jól körül-nézett az érdekes szigetországban és sok minden-féle földrajzi, néprajzi, társadalmi stb. dolgot figyelt meg. Japán mai állapotáról, politikai helyzetéről, népszokásairól nem egy olyan megjegyzését olvasuk, a mely az óriásivá dagadt Japán-irodalom áradatában is az újszerű, eredeti megfigyelés érdekességével hat. A könyv formája könnyedén csevegő útleírás, anyagát nem szedi előre megkonstruált rendszerbe, hanem úgy mondja el a dolgokat, a hogy a szemé elé kerültek. Ez különben első köteté egy három kötetre tervezett nagy munkának, melynek további kötetei Japán történetét, földrajzát és irodalmát fogják tárgyalni. Érdekességét sok csinos képe is növeli.

Lévay József élete és költészete. Két évvel ezelőtt öreg költőnknek — véletlenül-e, vagy szándékosan? — nyolczvanadik éve betöltésekor jelent meg első bővebb és kimerítőbb életrajza Zsigmond Ferencz-től. Meg is lehet most már írni, mert Lévay élete alighanem már csak években, költészete pedig csak egyes költeményekben fog gyarapodni, szellemi és költői fejlődés dolgában már befejezettek tekintethető. Zsigmond Ferencz sok gonddal és buzgó utánjárással gyűjtötte össze a költő életére vonatkozó adatokat, ha szorgalmával arányban állana írói meglevenítő ereje és kritikájának biztossága, — kiváló munkát adhatott volna. Csak hogy az életrajró e két legfőbb tulajdonsága fejletlen nála. Az életrajzi adatok könyvében alig egyebek merő adatoknál, nem alakult ki belőlük a költő nemes és rokonszenves alakja a maga elevevességében. Megtudjuk belőlük, hogy s mint élt Lévay különböző években, milyen volt a sorsa, de hogy ki volt, mi volt, egyénisége hogy alakult, fejlődött, érett, — arról az életrajz alig ad néhány általánosság körén túlhaladó felvilágosítást. A mi pedig Lévay költészetének

OSZTRÓI VISELET.

Dr. Rónaky Kálmán «Arra alá Baranyában» című fotóvalásából.

SZÁSZVÁRI VISELET.

nem mindenkit a ki a régi magyar mivelődés ismeretére törekszik.

Új könyvek: Dai Nippon; írta Barátosi Balogh Benedek. I. Utirajzok. 103 képpel. Budapest, Korvin Testvérek nyomdája. Ára a három kötetre tervezett egész műnek 36 korona.

Kabos Ede munkái. Hat kötet; ára 36 korona. Budapest, Pallas-részvény-társaság kiadása.

A magyar ügyvédség. Az ügyvédség múltjából. Irta Králik Lajos. Első kötet: Az Arpádok kora. Budapest, Franklin-Társulat. Ára négy korona.

Vasvármegye közigazgatási leírása; írta Éhen Gyula. Budapest, kiadja a Magyar Közigazgatási társulat.

Lévay József élete és költészete; írta Zsigmond Ferencz. Budapest, Grill Károly könyvkiadó vállalata. Ára két korona.

Cosbuc György költeményei. Román eredetiből ford. Révai Károly. Előszóval ellátta dr. Alexics György, Budapest. Ára 1 kor. 50 fill.

Arra alá Baranyában. Ily cím alatt tartott fölolvastat dr. Rónaky Kálmán, Baranyavármegye árszékéi ülnöke, a turista-egylet fölkérésére a régi képviselőház termében 150 vetített kép kíséretében Baranyavármegyéről és Pécs szab. kir. városról. A közönség, mely zsufozásig megtöltötte a nagy termet, figyelemmel hallgatta végig a történeti, de különösen etnografiai alapon megirt tanulságos fölolvastat, melyet a sok változatos kép még érdekesebbé teszi. Fölolvastat közben Pinter Imre, a Nép-színház tagja, baranyai népdalokat énekelt. A szép képek közül kettőt bemutatunk; az egyik osztrói kalvinista, a másik szászvári róm. kath. magyarokat ábrázol.

EGYVELEG.

* A japán uralkodó család leszármazási táblája Ádámig terjed. Mindössze eddig 121 japán császár ült a trónon, kik valamennyien ugyanazon egy családból származtak. Az első császár ezelőtt 2500 évvel jutott a japán trónra s így megelőtt Nagy Sándor azt hitte, hogy a világot meghódította. A japán tudósok valamennyi mikádó történetét ismerik s arról vannak meggyőződve, hogy a mostani mikádó az első császár ősunokája.

* Magyar-Mannheimer Gusztáv «Virágjólats» című képének, melyet lapunk ez évi 4-ik számában közöltünk, sokszorosított műlapja a Könyves Kálmán részvény-társaság kiadásában jelent meg.

* London minden egyes lakosa naponta átlag 60 liter vizet fogyaszt.

* Bulow herczeg német birodalmi kancellár nem kevesebb, mint 115 nagykereszt és csillag tulajdonosa. Ha valamennyi rendjelét magára rakná, ezek egész testén sem férnének el.

* Trepoff tábornok ez idő szerint II. Miklós czár legelső kegyence. A seregben «vas szív»-nek nevezték el. Fintal hadnagy korában azzal kellett figyelmeztet, hogy szót fogadni nem akor legényét kardjával folkonzolta. Mint százados Moszkvában az ottani tünetések alkalmával öt embert agyon lött, hogy embereinek jó példát mutasson. A múlt évben Szent-Pétervártól kitört forradalmat Trepoff a czár parancsára oly erőlesen nyomta el, hogy a czár valamennyi orosz császári székvarosok rendőr-főnökévé tette, a mivel a végrehajtó hatalom az ő kezébe került.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlelbi napokban: SIROS MENYHART nyugalmazott Máv. tisztviselő, 48-as honvéd 77 éves korában Szegeden. — HOITSY JENŐ Nagy-Károlyban, élte 43-ik évében. — AGYAGFALVI GONÓ ANDOR, földbírtokos, törvényhatósági bizottsági tag 48 éves korában Demus közösgében. — JONÁS ALADAR, a selmezbányai erdészeti akadémia volt hallgatója 28 éves korában Budapestben. — GRAF IONÁCZ, a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaságnak alapítása óta igazgatója, 68 éves korában — VÁRADY SÁNDOR m. kir. pénzügyi titkár Lőcsén 60 éves korában. — KUNNER NORBERT, nyug. keresk. miniszteri főszámtanácos 63 éves korában Budapestben. — ALBRECHT FERENCZ, a Fővárosi Orfeum volt főbőrlője ma súlyosbíri birtokán meghalt. Morvaországba került a fővárosba mint csaposegény és vagyonát mint a «Vörös macska» vendéglő tulajdonosa szerezte. — HOFFBAUER ADOLF, a Magyar Folyam- és Tenger-hajózási r.-t. felügyelője Budapestben. — DR. PACZOLAY GÁBOR fővárosi köz- és váltóüggyvéd, negyvenhat éves korában Budapestben. — VAS ANTAL 48-as honvéd Torontál-Józseffalván. — HOFFMANN ANTAL a kisebb rendeket felvett III. éves hittan-hallgató, életének 21-ik évében Temesvárott. — ZSARTA ISTVÁN 48-as honvéd 85 éves korában Budapestben. — TÍMÁR PÉTER kegyes tanítórendi áldozópap, érdemesült házfőnök, nyug. gimnáziumi rendes tanár és volt elemi iskolai igazgató, szerzetesi életének 35, és áldozópapságának 29-ik évében Magyaróváron. — HAVIAR LAJOS királyi főmérnök, a gyulai királyi állampéltési hivatal főnöke, ág. hiv. egyházközségi felügyelő, 47 éves korában Gyulán. — SAUTER GÁSPÁR magyar királyi honvédeztredes, 50 éves korában Svájcban, Davos-Dorfban. — JANKÓ REZSŐ Benignus irgalmassrendi tag 31 éves korában Egerben. — FINÁLY HUGÓ a «Finály Simon fia» öbndai kékfestő gyár főnöke Budapestben. — HOER E. ANTAL publicista, néhai Horn Ede államtitkár testvéröccse, életének 71-ik évében Budapestben. 1848-ban mint tizenöt éves ifju beállt honvédek és végig közdötte a szabadságharcot. — BARTOLUCCI FERENCZ, Pártosné-Bartolucci Viktoriának, Operánk művésznőjének atyja, 70 éves korában Fer-

MAGGI -FELE LEVES-IZESÍTŐ és ÉTEL-IZESÍTŐ

páratlan a maga nemében és régóta jól bevált szer, hogy gyenge levelek, mártások, főzelékeknek stb. egy pillanat alatt meglepő jó és erőteljes ízt adhassunk. Kis adag elég. Üvegekben 50 fillértől kezdve. Eredeti üvegek legolcsóbban utántölthetnek. 11481a

Épp ny ajánlhatók **MAGGI BOUILLON-TOKJAI**, melyekből csupán forró víz ráöntése által kitűnő erő- vagy húsvéles készíthető. **Maggi kitűntetési:** Tokokban à 2 adag 20 és 15 fillérről. — Kaphatók minden fűszer-csemegekereskedés és drogeriában. 5 nagydíj, 32 aranyérem, 6 díszoklevél, 7 tiszteletdíj. Hétszer versenyt kivül, többi között az 1899. és 1900-iki párisi világi kiállításokon. (Maggi Gyula jurytag.)

5 frtért széküdvétől mellett az Orsz. Posztóruház Budapest, Rottenbiller-u. 4B. 1. emelet. egy férföltönyre 3 méter finom fekete, sötétkék, szürke vagy barna angol gyapjuszövetet.

Férföltönyt dívtáros szabással, gyapjuszövetből készült mérték után finom kivitelben 25 kor.-ért **LICHTMANN SANDOR** szabómester, 11090b Budapest, Rottenbiller-u. 4B. 1. emelet. vidékre minták bérmentve.

11148

Vezérszó: Minden darab szappan a **SCHICHT** névvel, tisztá és ment káros alkotórészeketől.
Jótállás: 25.000 koronát fizet a Schicht György cég Auszsigban bárkinek, a ki bebizonyítja, hogy szappana a «Schicht» névvel valamely káros keveréket tartalmaz.

Schicht-szappan!

(„Szarvas“ vagy „Kulcs“-szappan.)

Megtakarít pénzt, időt és fáradságot. A ruhát kiméli és megóvja.

Mindennemű ruha és mosási módszer részére a legjobb és legolcsóbb. Hófehér ruhát ad. A színeket emeli, fénylővé és világossá teszi.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan «Schicht» névvel és a «Szarvas» v. «Kulcs» védjeggyel legyen ellátva.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle **MARGIT-CREMET**, mely szírtalan, ártalmatlan s régió szépít. A Földes-féle **MARGIT-CREME** gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer gyopók, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kitéések s mindenemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erődi mindenki meg fog győződni

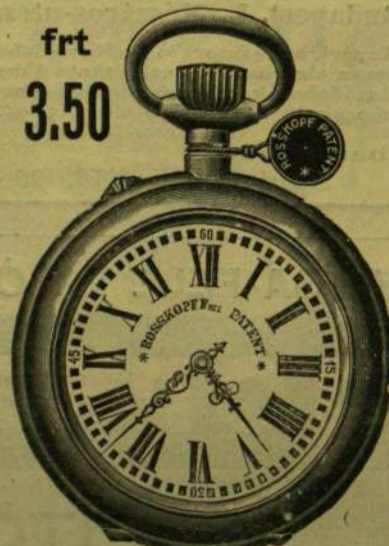
Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a **MELANOGENE** fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284 **Ára 2 korona 80 fillér.**

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
erősítőszert gyengélkedők, vörsegynek és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 11500
Kitűnő íz. Több mint 4000 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcelona.
Vásárolható a gyógyszerárakban álliteres üvegekben á k 2.60, egész literes üvegekben á k 4.80.

Csak „SICULIA“ névvel ellátott üvegek valódiak. A Málnási **„SICULIA“** forrás-víz a sós savanyúvizek királya. Sziklarétegeken átfúrt ártéu-forrás. A gyomorégést rögön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmi ellen. Korányi, Kéty, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a **Málnási Siculia** forrást a kontinens legdusabb természetes alkalikus sós savanyúvizének minősítik. — Magyarországi főraktár: **Brázay Kálmán**, Budapest, József-körút 37. Kapható minden gyógyszerárakban, drogus- és fűszerkereskedésben. TELEFON 50-46.

RÉTHY BÉLA GYÓGYSZERÉSZ
PEMETEFÜZÜKORKA
BÉKÉSCSABÁN
ÁRA 60 fillér.

Roskopf-Patent forint 3.50

A Roskopf-Freres órágyár Svájcban megbízott, hogy valódi Roskopf-Patent anker-remontoir-órát, melyek maig több mint kétszer annyiba kerülnek, 3.50 frt áron adjam el. Az eladás csak rövid ideig tart, míg a készlet elfogy és azért van, hogy a tisztelt urak különös figyelmet lássanak valódi Roskopf-Patent óra között. A valódi Roskopf-Patent órák 36 óráig tartó, üvegfedeli ankerműve van, mely rubinkörökön jár és szolgálatképessége 25-30 év, ellenben a Roskopf-rendszerű óra már néhány év múlva használhatatlanná válik. Minden valódi Roskopf-Patent óra plomzával és a hálós fűzővel «Roskopf-Freres» (Svájcz) cégnek három évre szóló igazolványával van ellátva. Még nem felelő esetben közöltem magamat 30 napon belül az óra teljes összegét bérmentve visszaküldeni. Szükség esetén utólag a főképviselet Ausztria Magyarországi részére:

MAX BÖHNEL, órás
Wien, IV., Margarethenstrasse 38.
Kérje ingyen és bérmentve vagy árjegyzékemet, mely több mint ezer képet tartalmaz mindenemű óra-, arany- és ezüst-áraról. 3251

„FAKIR“
soványít, kar csavár, szívről, hasról és csipőkéről a haját eltünteti, miáltal a természet előbbi alakját visszanyeri. Apasztó-sók szerencsés összetétele lévén, gyors hatású és ártalmatlan. Számos hányalattal használat előtt. Használat után **Ára 8 korona.** Utastással 11412
KISS M. gyógyszerárakban, **TISZA-DÓB.**

GERŐ ADOLF
szépség- és bőrgyógyász, bőrgyógyászati szaktudós
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 4. sz.
ajánlja készítményeit
fájós lábakra.
TELEFON 15 06. TELEFON 15 05.

8. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 25.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérről több. Kalföldi előfizetéseket a postailag meghatározott viteldíj is esztolandó.

PARLAMENTI KÉPEK.

ÉRDEKES KÉPEKKEL, jelenetekkel, a melyek méltók voltak arra, hogy a pillanat múltától megmentessenek és a jövőre idő szemének megőriztessenek, szolgált már a mi parlamentünk eddig is bőségesen. És e képek között voltak háborús képek is, olyan időkből, mikor az ellentétes meggyőződések, sőt az ellentétes indulatok kemény összecattanásának vilámai hasogatták a Ház izgalmaival átfűtött levegőjét. De olyan parlamenti képeket, mint ezen

a héten, a mi alkotmányos életünk új föltámadása óta nem produkált még soha. Más nemzeteké is alig. Ezekben a parlamenti képekben az a legnagyobb és a legszomorúbb érdekesség, hogy mindenhez inkább hasonlítanak, mint parlamenti képekhez. Legjobbban hasonlítanak pedig egy megostromlott és megszállott erősség rajzához. A hasonlatosság olyan nagy, hogy szinte már nem is lehet csupán hasonlatosság. Egy szabad nemzet szabad törvényhozó tanácsának háza körülövezve mindenféle katonaság vasgyűrűjével; egy képviselőház tárgyaló-terme

tele rendőrral, az elnöki emelvényen pedig egy ezredessel, a ki (ha kissé megkétszerezve is) hazaküldeni jött a törvényhozó urakat; egy parlamenti palota katonai megszállásban és lepecsételt ajtókkal, mindezek bizonyára nem megszórt és nem tipikus jelenetei egy alkotmányos nemzet parlamenti életének. Nemzedékek múltjának el, míg egy generáció ilyet lát és azoknak nincs rá okuk, hogy irigyeljék érte, ennek még kevésbé van oka, hogy örüljön neki. Nincsen olyan magyar ember, a ki szíves örömet le ne mondott volna erről a ritka és megrázóan saja-

HONVÉD HUSZÁROK TÁBOROZÁSA A KÉPVISELŐHÁZ ELŐTT FEBRUÁR 19-ÉN. — Balogh Rosz fényképe.